

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการผลิตประชาชนคนไทยที่มีคุณธรรม และวัฒนธรรม อันดีงาม เป็นพลเมืองที่มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ มีสุขภาพจิตดี ร่างกายแข็งแรง เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแห่งความเป็นประชาธิปไตย และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ทางเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี การที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ย่อมขึ้นอยู่กับ คุณภาพของการศึกษาเป็นสำคัญ

คุณภาพของการศึกษาจะดีก็เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของ โรงเรียนในหลาย ๆ ลักษณะ เช่น การจัดโปรแกรมการศึกษาให้สนองวัตถุประสงค์ของ การศึกษา การจัดกิจกรรมนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ การจัดบริการห้อง-สมุดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การแนะแนวให้แก่เด็กที่มีปัญหา การมีอาคารเรียน ห้อง-เรียน ถูกสุขลักษณะ การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ² การดำเนินงานในค่านต่าง ๆ ดังกล่าว มักจะเกิดอุปสรรคอยู่เสมอ การวางแผนหรือการวางโครงการ จะช่วยให้สามารถ คาคอุปสรรคล่วงหน้า เพื่อที่จะคิดหาทางปรับปรุงแก้ไขไว้³ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

¹UNESCO, Investment in Education in Thailand, (Bangkok, 1967), p. 226.

²พวงทอง ไสยวรรณ "เกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะโรงเรียนมัธยมศึกษา", (วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต, แผนกวิชาวิจัยการศึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย, 2514)

³ทองคำ ผดุงสุข และ อารี ฉิมบ้านไร่ "โครงการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา" วิทยาสาร, 17 (กุมภาพันธ์, 2504), หน้า 8.

ที่จะต้องมีการสำรวจโรงเรียน และประเมินผลงานในค่านต่าง ๆ เหล่านี้ ให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เห็นปัญหา ข้อบกพร่อง และอุปสรรคของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน หรือทำโครงการดำเนินงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ในประเทศไทยได้มีการสำรวจมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยกรมสามัญศึกษา⁴ ได้จัดทำแบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา และได้ทำการสำรวจมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาทั่วราชอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2507 ต่อมาในปี พ.ศ. 2512⁵ ได้มีการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว และทำการสำรวจโรงเรียนประถมศึกษาทั่วราชอาณาจักรอีกครั้งหนึ่ง และมีโครงการที่จะปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานนี้ทุก ๆ 5 ปี สำหรับระดับมัธยมศึกษา นางสาวพวงทอง ไสยวรรณ⁶ ได้สร้างเกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะขึ้นในปี พ.ศ. 2513 แต่ยังมีใครผู้นำไปใช้ทำการสำรวจโรงเรียนเลย ผู้วิจัยได้เห็นประโยชน์ของการสำรวจโรงเรียนข้างต้น และมีความต้องการที่จะให้มีการสำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงได้เลือกทำการสำรวจโรงเรียน เพื่อประเมินคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา และเลือกทำการสำรวจโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี เพราะได้รับคำแนะนำจากอาจารย์พะยอม แก้วกำเนิด ว่าจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษามากพอที่จะทำการสำรวจ และโรงเรียนมีขนาดต่าง ๆ แตกต่างกันตั้งแต่ขนาดใหญ่จนถึงขนาดเล็ก เหมาะที่จะใช้ในการเปรียบเทียบ และแบ่งระดับคุณภาพของโรงเรียน อีกทั้งเป็นจังหวัดที่ไม่ไกลจากจังหวัดพระนครนัก การคมนาคมสะดวก.

⁴ศึกษาธิการ, กระทรวง, แบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา, (พระนคร, 2511)

⁵ศึกษาธิการ, กระทรวง, รายงานการศึกษาปีการศึกษา 2513, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2514), หน้า 135-137.

⁶พวงทอง ไสยวรรณ เรื่องเดียวกัน.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. หาเกณฑ์ปกติของคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี
2. เปรียบเทียบคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดชลบุรี
3. ทหาระดับคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี แต่ละโรงเรียน ว่ามีคุณภาพต่ำกว่าปกติ สูงกว่าปกติ หรือมีคุณภาพเป็นปกติ
4. เปรียบเทียบคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี กับ กรุงเทพมหานคร.

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะโรงเรียนมัธยมศึกษา ของนางสาวพวงทอง ไสยวรรณ⁷ เป็นเกณฑ์ในการสำรวจคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี โดยถือเป็นเกณฑ์ที่มีความแม่นยำ ความเชื่อถือได้ และอำนาจจำแนกเพียงพอ และใช้ได้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ในการสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า โรงเรียนที่สำรวจทุกโรงเรียน ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช 2503 และโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีทุกโรงเรียน ใช้ข้อสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของภาคการศึกษา 12 ใช้ข้อสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

⁷ พวงทอง ไสยวรรณ "เกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะโรงเรียนมัธยม", (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513)

ของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร ไขข้อสอบได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 5 ของกระทรวงศึกษาธิการ.

ขอบเขตของการวิจัย

1. การสำรวจคุณภาพของโรงเรียนครั้งนี้ มีขอบเขตเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีทุกโรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครเพียงบางส่วน โดยการสุ่มตัวอย่าง แล้วทำการเปรียบเทียบคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีกับกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบคุณภาพของโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

2. ในการสำรวจนี้ ได้ใช้เกณฑ์ประเมินผลของนางสาวพวงทอง ไสยวรรณ⁸ ซึ่งมีเนื้อเรื่องครอบคลุมถึงลักษณะ 6 ประการ โดยไม่รวมถึง การประเมินคุณภาพของเอกสาร คำนวณการ สถานภาพทางการเงินของโรงเรียน และผลการสอบในชั้นต่าง ๆ ของโรงเรียน

ความจำกัดของการวิจัย

ผลของการวิจัยในเรื่องนี้ อาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ไม่สมบูรณ์ได้เนื่องจาก

1. เกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ใช้ในการสำรวจนั้น ใ้หน้าหนักของคำตอบแต่ละข้อเท่ากันหมด โดยให้คะแนนข้อที่โรงเรียนนั้น ๆ มีลักษณะตรงตามแบบสำรวจ ข้อละ 1 คะแนน ซึ่งความจริงแล้ว คำถามแต่ละข้ออาจจะมีคามสำคัญต่อคุณภาพของโรงเรียนไม่เท่ากันได้

2. ข้อมูลที่ไม่มีหลักฐานปรากฏให้เห็นได้ในขณะทำการสำรวจ เช่น การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดนิทรรศการอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี การเตรียมการสอนของครูก่อนเข้าสอน และการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นประจำ อาจจะคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้.

⁸ พวงทอง ไสยวรรณ, เรื่องเดียวกัน.

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือปีที่ 5 และโรงเรียนราษฎร์ที่ขอตั้งโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ และเปิดสอนตามหลักสูตรสามัญ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือปีที่ 5

คุณภาพของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะที่ดีของโรงเรียน ที่พิจารณาจากลักษณะ 6 ประการ คือ

1. โปรแกรมการศึกษา (Educational Program) พิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ให้สนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. โปรแกรมการจัดกิจกรรมนักเรียน (Pupil Activity Program) พิจารณาเกี่ยวกับกิจกรรมในโรงเรียนที่ครูและนักเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น
3. การห้องสมุด (Library Service) พิจารณาเกี่ยวกับ โครงการห้องสมุดโรงเรียน ที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ของการสอนและการศึกษาค้นคว้า
4. การแนะแนวโรงเรียน (Guidance Service) พิจารณาเกี่ยวกับโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียน
5. อาคารสถานที่เรียน (School Building and Ground) พิจารณาเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียน สถานที่ด้านการเรียนการสอน และสถานที่ด้านบริหาร
6. การบริหารโรงเรียน (School Administration) พิจารณาเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลากร การบริหารงานด้านวิชาการ และการบริหารงานทั่วไป เป็นต้น.